

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 30 mei 2013

MEDITATIE

Overvloedige genade

Genade is afkomstig van onze Heere. God is in Zichzelf bewogen om Zijn uitverkoren zondaren te behouden. Was het geen genade van Christus dat Hij de schuld van Zijn kinderen heeft geboet, tot op Golgotha's kruis?

Zeer overvloedig

Het is genade van de Heilige Geest dat Hij op aarde Zijn woning heeft genomen om verloren zondaren te trekken tot dit heil. Paulus roemt de genade van onze Heere. Want ze is zeer overvloedig geweest. Paulus was immers een lasteraar van God, een vervolger en verdrukker van onschuldige mensen? Als het aan hem gelegen had, was zijn gang naar Damascus onstuitbaar geweest. Maar de genade van onze Heere zette hem stil. Hij zat op een rijdier maar viel plat op de grond. "Wie zijt Gij, Heere?" Het is Gods genade die ons een halt toeroept. De Heere heeft geen lust in de dood van de goddeloze, maar daarin dat de goddeloze

Doch de genade onzes Heeren is zeer overvloedig geweest, met geloof en liefde, die er is in Christus Jezus.

1 Timotheüs 1:14

zich bekeert en leeft. Is uw levensgang in de zonde ook zo onstuitbaar? Heb jij de begeerlijkheden van de wereld ook zo lief? Breek er toch mee. Val de Heere te voet en smee Hem om Zijn ontferming. Onze tekst is een belijdenis. O, wat een wonder als we door God worden gearresteerd. Dan doet de Heere ons de nood doorworstelen van een verloren leven zonder God. De mens is een vijand van God en Zijn genade. Wat geeft het een smart en benauwdheid als de Heilige Geest daaraan ontdekt. En intussen trekt de Heere met touwen van goedertierenheid. Het is Zijn liefde die het hart verbreekt en inwint om onder Hem te buigen. Zeer overvloedig is de genade van onze Heere geweest. En dat voor mij, wil Paulus zeggen. Ik heb zonde en onrecht met elkaar vermenigvuldigd. Doch de genade van onze Heere was nog overvloediger. Christus heeft Paulus niet weggeslagen, maar hersteld in Gods gunst. Zo overvloedig is nu de genade van onze Heere. Ja zo overvloedig, dat ook vandaag nog jonge en oude zondaren worden vernederd door Gods kracht. Ze is zo overvloedig dat ook vandaag nog buitenstaanders en albedervers in Gods gunst worden hersteld.

Met geloof en liefde

Paulus noemt zich een Godslasteraar, vervolger en verdrukker. Tegenover het ware geloof was er bij Paulus onwetendheid. Ten opzichte van God en de mensen belijdt hij zijn diepgewortelde

haat. Hoe moet zo één nu zalig worden? Is dat ook de nood van uw hart geworden? Buiten Jezus is geen leven maar een eeuwig zielsverderf. En deze Jezus hebben wij veracht. Het is zo onmogelijk en onverdiend dat zo één Gods ontferming in Christus zou bekennen. Is het ook uw zielensmart? Te lezen van overvloedige genade en niet te weten hoe u er ooit komen moet? In onze tekst staat dat de genade van onze Heere zo overvloedig is, dat Hij met de genade ook het geloof schenkt. Wat een bereidwilligheid is er in Jezus om zondaren zalig te maken. En hoe is Hij in staat om zondaren Gods gunst te doen proeven en smaken. Zo treedt Hij de ziel zo tegemoet en de kracht van het geloven gaat van Hem uit. Wat een wonder als dit ervaren mag worden in het eerste zien op Jezus. Maar zo aan Paulus te horen, wordt dit wonder alleen maar groter. Wat een overvloedige genade als de Heere Jezus door het geloof mag worden gekend, ook in het vervolg van de levensweg. Om Zijn voetstappen te drukken: "Hij moet wassen, maar ik minder worden". En wat getuigt nu de apostel? De genade bracht geloof mee en liefde. Zo liefdeloos, ja haatdragend als zo één zichzelf leert kennen, zoveel te meer is Christus vol liefde. Hij had Zijn Vader lief tot in de dood en de Zijnen tot het einde. Deze liefdesgeur moet elk tot liefde nopen. Hier ligt het geheim van Paulus' leven na zijn bekering. En is het niet de levensles van al Gods kinderen?

In Christus Jezus

Deze overvloedige genade met geloof en liefde is niet in Paulus. Ze is evenmin in u en mij. Ook al heeft een kind des Heeren er mogelijk veel van gezien en genoten, ook hij kan ze niet vasthouden. Deze genade is in Christus Jezus. In Hem Zijn Gods vredegedachten. In Hem is alle genade met geloof en liefde. Wat bent u dan ongelukkig als u onbekeerd verder leeft. Zoek de Heere. Nog is het genadetijd! Geneze de Heere Zijn kinderen van al hun omzwerven buiten de Heere Jezus. Want in Hem is de zaligheid, in Hem alleen.

Zoetermeer,

ds. G.W.S. Mulder

Inhoud

- 1 Overvloedige genade
- 2 Een doorgaande revolutie (5)
- 3 Verhalen van vroeger
- 3 Bijbelstudie: Spreuken (11)
- 4 Gewraakte vraag 80
- 6 De gereformeerde leer onder vuur
- 7 Even maar...
- 8 Bij de Bron in Alkmaar geopend
- 9 Niet door kracht...
- 9 Kerknieuws
- 10 Onbekende Psalmen
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

91e jaargang

Nr. **35**

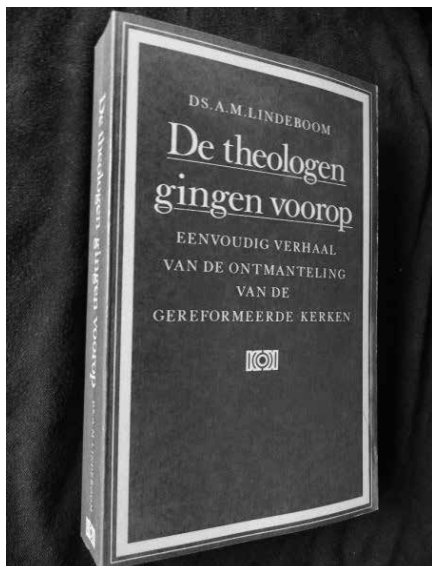
Een doorgaande revolutie

In veel gevallen zat er ongeveer een generatie tussen bepaalde ontwikkelingen in de Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, zo valt uit de studie van prof. Dekker te concluderen. Wat betekent dat voor de andere kerken van gereformeerde signatuur? Wat betekent dat voor onze gemeenten?

Uiteraard moeten we ons hoeden voor lichtvaardige conclusies. De ene kerk is de andere niet en de omstandigheden waarin men verkeert, zijn ook nooit helemaal hetzelfde. Tegelijkertijd geldt nog steeds dat een schip op het strand een baken in zee is.

Leiders of verleiders

Ten aanzien van de grote verschuivingen in de Gereformeerde Kerken in de tweede helft van de vorige eeuw is wel opgemerkt dat de theologen daarbij voorop liepen. De verontruste gereformeerde predikant A.M. Lindeboom schreef in de jaren tachtig zelfs een boek onder de titel: "De theologen gingen voorop". Daarin citeert hij voorin dr. H. Bavinck: 'Er is veel rumoer en beweging, maar weinig echte geestdrift, weinig waarachtige bezieling. Nergens treffen we sterker dit verschijnsel aan dan onder de godgeleerden van beroep. Geen twijfelzuchtiger en wankelmoediger geslacht dan zij'. In dit verband wordt vaak de naam

'De theologen gingen voorop' van ds. A.M. Lindeboom.

van Kuitert genoemd, maar hij was bepaald niet de enige die zijn best deed om het kerkvolk af te brengen van hun neo-gereformeerde geloofsovertuiging. Er was een massale uitholling van binnenuit. Vooral de Vrije Universiteit droeg daar aan bij. Daarbij hadden ze de tijd mee. De Nederlandse samenleving kenmerkte zich immers door secularisatie en verschuivende ethische opvattingen.

In vrijgemaakte kring zie je iets vergelijkbaars. Sinds de generatie-Douma vertrokken is, waait er aan de Theologische Universiteit in Kampen duidelijk een andere wind. Verder geldt dat het Nederlands Dagblad, vroeger een behoudende factor, voorop gaat in het bewandelen van nieuwe wegen. Dat alles sluit aan bij de geest van de tijd. De leer is tegenwoordig niet meer in trek. Het hedendaagse individualisme botst met een strakke binding aan zui- lorganisations en een ruime, om niet te zeggen vrijgevochten levensstijl, beïnvloedt ook de kerkganger.

Voor een kerk is het derhalve van groot belang wie er op de preekstoel wordt toegelaten en aan wie de opleiding van de aanstaande predikanten is toebe- trouwd. Welke voorlichting wordt er in (kerkelijke) bladen gegeven? Niet dat dat alles zegt over de toekomstige ontwikkeling van een kerk. Het is immers een zware (om niet te zeggen een hope- loze) taak om tegen de tijdgeest in te gaan. We moeten het daarbij ook niet van mensen verwachten. Maar het is wel een hoogst ernstige zaak wanneer gezegd moet worden dat de leiders van het volk verleiders zijn (Jes. 9:15).

Kuyperiaanse kerken

Dekker signaleert in zijn studie dat de vrijgemaakte kerken qua mentaliteit kuyperiaanse kerken zijn. Die zijn activistischer en meer gericht op de wereld dan kerken van bevindelijk ge- reformeerde signatuur. Zij ondergaan daardoor ook meer de invloed van de buitenwereld. Zij willen graag meetel- len in de samenleving en daar voor vol worden aangezien.

Kuyper wilde de gereformeerde theo- logie in rapport brengen met het men- selijk bewustzijn van zijn tijd. Dat be- hoefde nog niet direct aanpassing en

identiteitsverlies te betekenen, maar in de praktijk kwam het daar vaak wel op neer.

Kuyperiaanse kerken kenmerken zich niet alleen door een zeker cultuuropti- misme maar ook, al noemt Dekker dat niet, door een geloofsoptimisme. De kerkleden zijn zeker van hun geloof. Welhaast vanzelfsprekend gaan zij aan het avondmaal. Over de vraag of men werkelijk wel een kind van God is, be- hoeft men zich niet druk te maken. De bekering tot God is geen onbevattelijk wonder meer.

Dat leidt gemakkelijk tot een verre- gaande oppervlakkigheid. Het geloof is op den duur niet meer dan een leeg testament, dat van de ene generatie op de andere zijn waarde verliest. Zo kan in korte tijd een imposant bouwwerk van kerken, organisaties en verban- den instorten of althans zijn identiteit kwijt raken.

Terecht hebben de vrijgemaakten de pretentie laten vallen dat zij de enige ware kerk zijn. Maar kennelijk is daar- mee ook de deur opengezet voor al- lerlei andere verschuivingen. Dat zie je vaker. Van het een komt het ander. Decennia lang hebben ze met elkaar strijd gevoerd of bijvoorbeeld christe- lijke gereformeerden lid konden wor- den van het GPV of op de een of ande- re manier daarin konden participeren. Maar de vraag of rooms-katholieken lid konden worden van de Christen- Unie (de opvolger van het GPV) was in korte tijd, zonder veel discussie be- slist. Ook de vrijgemaakten hadden daar geen moeite mee.

Zo geeft de ontwikkeling in de vrijge- maakte kerken reden tot zorg. Is het- geen daar nu aan de orde is over 20 of 30 jaar bij ons in het geding? God houdt Zijn Kerk in stand. Dat is zeker waar. Maar daarmee is het niet van- zelfsprekend dat de Gereformeerde Gemeenten bewaard blijven bij het Woord van God. Dat zou moeten uit- drijven tot het gebed: 'Regeer ons also door Uw Woord en Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwer- pen. Bewaar en vermeerder Uw Kerk' (Heid. Cat. vr. 123).

N.a.v. "De doorgaande revolutie, De ontwikkeling van de Gereformeerde Kerken in perspectief", Gerard Dekker, uitg. De Vuurbaak, Barneveld, 2013, ISBN 978 90 5560 4760, 144 blz., € 19,90.

(slot)

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Verhalen van vroeger

De Heilige Geest brengt de beloften in gedachten

In de "Redelijke Godsdienst" schrijft Wilhelmus à Brakel in het hoofdstuk "Het leven des geloofs op de beloften": 'Om de beloften krachtig te laten werken, is het nodig dat de Heilige Geest Zelf die beloften in de gedachten brengt, dat Hij hun toont dat die beloften aan hen zijn gedaan, omdat zij zo gesteld zijn, en dat Hij hun de heerlijkheid van de beloften en de zekerheid ervan laat zien en hen daarmee troost'. En dan geeft hij het volgende voorbeeld.

Een godzalige weduwe vertelde mij eens dat ze eens in groot kruis terechtkwam. Zij sloeg in radeloosheid de Bijbel open en las op de opengeslagen plaats Mattheüs 6. Dat gaf zo'n beslag in haar hart, dat ze in blijdschap het kruis opnam. Ze maakte een vouwtje bij dat hoofdstuk en dacht: nu heb ik genoeg om me te helpen, ik weet waar ik mijn kracht vandaan moet halen als mij hierna weer kruis zal overkomen.

Het kruis kwam en zij zocht meteen Mattheüs 6 op, maar wat ze daar tevoren in vond, was er niet meer. Waarvoor kwam dat? De Heilige Geest gebruikte toen dat middel niet en paste het niet zoals de vorige keren toe.

De Heere zende u de Heilige Geest tot een Trooster. Die brenge u telkens beloften in gedachten. Die tone u dat u die gesteldheden hebt, dat de beloften aan u gericht zijn en Hij drukke de zekerheid en de heerlijkheid ervan zo op uw hart, dat u bij Zijn licht met goede moed de duisternis doorwandelt!

SPREUKEN

11

Verschillende waarschuwingen

'Want het gebod is een lamp, en de wet is een licht, en de bestraffingen der tucht zijn de weg des levens.'

Spreuken 6:23

Het eerste gedeelte van dit zesde hoofdstuk staat tussen de waarschuwingen voor ontucht. In hoofdstuk vijf en in het laatste gedeelte van hoofdstuk zes komt het gevaar van onkuisheid aan de orde. Het eerste gedeelte van het zesde hoofdstuk bevat een aantal algemene waarschuwingen.

De eerste gaat over ondoordachte borgstelling (vers 1-5). De vader onderwijst de zoon in het voorzichtig omgaan met geld. Het kan namelijk verkeerd gaan. De zoon krijgt dan een zware schuld. Het omgaan met geld en goederen is een belangrijk punt in de opvoeding. Als jongeren heel gemakkelijk geld uitgeven, mag daar iets van worden gezegd door de ouders. Jongeren moeten ook deze levenservaring ter harte nemen. Doen onze kinderen dit ook? Ook op dit punt is het Bijbels om te luisteren.

De tweede waarschuwing gaat over luiheid (vers 6-11). Alles is eigenlijk teveel. De lui aard is moeilijk van zijn bed te krijgen. 'Wanneer zult gij van uw slaap opstaan?' (vers 9). Hij antwoordt: 'Nog even slapen, nog even sluimeren, nog even niets doen'. De spreukendichter geeft dan het onderwijs van de mier. Dit diertje is ijverig. Het heeft geen controle of aansporing nodig. Het zorgt op tijd voor de dingen die nodig zijn. Ook deze waarschuwing moet ter harte worden genomen. Mensen die te lui zijn om te werken hebben het Woord niet mee. Naar Gods getuigenis moeten we ijverig ons werk doen.

Het derde waarvoor we gewaarschuwd worden is om niet met onze 'eldebogen te werken' (vers 12-15). 'Wenkt met zijn ogen, spreekt met zijn voeten, leert met zijn vingers' (vers 13). Het lijkt misschien een poosse goed te gaan. Maar de Heere ziet het en laat het niet ongestraft. Wij moeten eerlijk in het leven staan. Betrouwbaarheid is iets waar anderen vanuit moeten gaan. Dit geldt alle mensen, maar zeker voor mensen die zeggen christen te zijn. Degenen die op een slinkse wijze handelen zullen plotseling door God worden gestraft (vers 15). In het vervolg van het hoofdstuk worden zeven zaken vermeld die voor God een gruwel zijn (vers 16-19). Het gaat over een mens die enkel zonden in de zin heeft. Het is opvallend dat er vaak een direct verband is met de tien geboden. Overtreding van deze zeven zaken moeten worden gezien als overtredingen tegen het gebod van God. Zij zullen dan ook terugkomen in het gericht.

Laat het ons tot ontdekking zijn nu het nog genadetijd is.

Poortugaal, ds. C. Neele

Gewraakte vraag 80

We zitten ermee in de maag: 'wat is het onderscheid tussen het avondmaal des Heeren en de paapse mis?' We haasten ons om te benadrukken, dat de eerste druk van ons troostboek deze tijdgebonden vraag niet bevatte. Eigenlijk laten we die als minder passend liever weg. Zeker het slot van het antwoord: '..en alzo is de mis in de grond anders niet dan een verloochening van het enige offer en het lijden van Jezus Christus en een vervloekte afgoderij'.

Zacharias Ursinus en Caspar Olevianus hebben geen mensen willen vervloeken of kwetsen. Integendeel. Ze wisten heel goed waarover ze schreven. En daarom hebben ze, nadat het roomse concilie van Trente tientallen malen niet-roomse mensen in 1563 heeft vervloekt, éénmaal hun heilige verontwaardiging uitgesproken over dit aspect van de dwaalleer, omdat de eer van Christus in het geding was. Met toestemming van de Kerk hebben ze dan ook vraag en antwoord 80 toegevoegd waarin het niet alleen om de geloofsleer van de Kerk gaat, maar ook om de geloofsbeleving. Helaas staat de geloofsleer in onze tijd in een kwaad daglicht. Maar met de geloofsleer hangt ook de geloofsbeleving samen. Dat is één, als het goed is.

We lezen in vraag 80: 'Wat onderscheid is er tussen het Avondmaal des Heeren en de paapse mis?' Hier wordt gezegd dat het Heilig Avondmaal des Heeren is ingezet door de Héére Jezus. En er wordt gesproken over 'de paapse mis'. Dat wil zeggen: afkomstig van de paus. Deze uitdrukking is absoluut niet beledigend bedoeld. Er wordt gevraagd naar het verschil tussen deze twee. Het antwoord bestaat uit een eerste en tweede helft en een gefundeerde conclusie. De eerste helft begint met: 'Het Avondmaal des Heeren betuigt ons ...' De tweede helft begint met: 'Maar de mis leert ...' En de conclusie met: 'En alzo is de mis in den grond anders niet ...'

Wanneer we het eerste deel van antwoord 80 vergelijken met het tweede deel, zien we dat het daar gaat over drie dingen, die tegenover elkaar gezet worden. Het Heilig Avondmaal des Heeren getuigt van:

- de verzoening door Christus,
- het deel krijgen aan Christus,
- de aanbidding van Christus.

Zeg eens eerlijk: zijn dit niet drie wezenlijke zaken? Dat wordt gesteld tegenover datgene wat de mis van deze drie zaken leert. Wat de mis leert is echter niet gegrond op de Schrift. Door allerlei heidense en praktische invloeden is er zoveel ingeslopen,

waardoor er totale misvorming is ontstaan en daardoor droeve zielsmisleiding.

a. De verzoening door Christus

We gaan proberen deze drie aspecten met elkaar te vergelijken. Wat getuigt antwoord 80 op grond van Gods Woord en wat leert de mis op grond van de traditie? Het Avondmaal des Heeren betuigt ons 'dat wij volkomen vergeving van al onze zonden hebben door de enige offerande van Jezus Christus, die Hij Zelf eenmaal aan het kruis volbracht heeft.' Dus hoe kan ik met God verzoend worden? Dat is alleen door de toepassing van de Geest tijdens mijn leven van het eenmaal gestorte bloed, in de weg van het offer van Christus.

In de verwijsteksten wordt er drie keer iets geciteerd uit de Hebreeënbrief, waarbij in alle drie de teksten het woord 'eenmaal' voorkomt. Daarmee benadrukt de Hebreeënbrief dat het werk van de Heere Jezus uniek is. Zijn werk is niet over te doen, dat is niet aan te vullen. De Heere Jezus heeft uitgeroepen: 'Het is volbracht.' Maar nu daartegenover: Dit offer wordt dagelijks tijdens de mis door de priester van de Roomse Kerk herhaald. De priester doet het elke dag over. Daarmee is de eer van de Middelaar gemoeid. Alsof Zijn werk niet áf zou zijn, alsof Zijn werk herhaald zou moeten worden. En dat door zondige mensen. Alsof ik alleen met God verzoend kan worden als een mispriester Jezus' offer herhaalt. Wat een miskennis van het Borgwerk van Christus! Wat een belediging van de éne Offeraar.

Er is nog iets waar we op moeten let-

Gezicht op de stad Heidelberg ten tijde van het opstellen van de Heidelbergse Catechismus.

ten. Er staat: 'Maar de mis leert dat de levenden én de doden niet door het lijden van Christus vergeving der zonden hebben, tenzij ... dat Christus nog dagelijks voor hen van de mispriesters geofferd worde.' Een mens doet het werk van Christus dus over.

Stel daarbij eens de vraag: Hoe kan ik nu met God verzoend worden? Wij leren op grond van de Schrift: in dit leven. Als iemand sterft is het voor eeuwig beslist. De roomse leer zegt echter, dat ook de doden nog met God verzoend kunnen worden wanneer het offer van de Heere Jezus na hun dood herhaald, aangevuld wordt. Anders is het niet genoeg. En graag tegen betaling. Voelt u hoe mensen bedrogen worden? Bij de dood valt de definitieve beslissing over onze eeuwige bestemming. Niet meer daarna, ook niet via onze rouwkaart. In dit heden der genade kunt u deel krijgen aan het ene offer. Daarna is het voor eeuwig te laat.

Wat zegt Gods Woord op de vraag: Hoe word ik met God verzoend? Dat is in de weg van wedergeboorte en bekering, waarin we gebracht worden tot de Zaligmaker.

b. Het deel krijgen aan Christus?

Hoe kom ik dan bij Jezus? Hoe kom ik aan de kennis van Christus? Daar gaat het tweede punt van verschil over tussen het Avondmaal des Heeren en de mis. De leer van de Schrift zegt: 'En dat wij door de Heilige Geest Christus worden ingelijfd, Die nu naar Zijn menselijke natuur niet op de aarde maar in de hemel is, ter rechterhand Gods Zijns Vaders.' Hoe krijg ik dus deel aan Christus? Hoe wordt Hij de mijne en ik de Zijne? Hoe zal ik Zijn liefde, Zijn gemeenschap ervaren? Alleen door de Heilige Geest. Het is de Heilige Geest Die de ogen opent omdat Hij Heere is en levend maakt. Het is de Heilige Geest Die overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. Hij doet het voor God verliezen. Hij leidt in alle waarheid. Het is de Heilige Geest Die Christus verheerlijkt. Die plaatsmaakt voor de Middelaar. De Heilige Geest brengt af van alle gronden buiten Christus.

Het prilste begin in de droefheid naar God over de zonde, tot de oefeningen in het zaligmakende geloof en de eeuwige heerlijkmaking is alles het werk van de Heilige Geest. Door de Heilige Geest worden we dus Christus ingelijfd, dat wil zeggen: horen we wezenlijk bij Hem. De Middelaar is nu niet meer op de aarde wandelend

en weldoend, maar Hij is opgevaren ten hemel, zittende aan de rechterhand Zijns hemelsen Vaders.

De mis leert echter: 'En dat Christus lichamelijk onder de gestalte des broods en wijns is'. Hoe krijg ik dan deel aan Christus? Wel, ik neem een ouwel aan, dan krijg ik het lichaam van Christus. De drinkbeker - eigenlijk het bloed - wordt weliswaar alleen door de priester gedronken, want we knoeien niet met bloed. Jezus' bloed wordt dus de gemeente onthouden. De priester beschikt op deze manier over het vlees en bloed van Christus. Zodra hij iemand de ouwel geeft, krijgt degene die de ouwel eet, deel aan Christus. Hier doet de priester het werk van de Geest. Een mens past

Wat zegt Gods Woord op de vraag: Hoe word ik met God verzoend? Dat is in de weg van wedergeboorte en bekering, waarin we gebracht worden tot de Zaligmaker.

toe. Een ambtsdrager geeft deel aan de Middelaar. Hij beschikt daarover. Hij heeft dat in zijn vingers. Men zoekt en vindt rust in het uitwendige en het zichtbare van het sacrament. Daar heeft men genoeg aan. Jezus wordt je in de handen gestopt. De Heilige Geest heeft men niet nodig. Komt u dit bekend voor?

c. De aanbidding van Christus

En tenslotte het derde verschilpunt. Daarbij gaat het om de aanbidding van Jezus. De Heilige Schrift leert ons: 'En daar - in de hemel - van ons wil aanbeden zijn'. Bij de mis staat er: 'En daarom ook daarin moet aanbeden worden'. Dus Christus zou moeten worden aanbeden in het brood dat Zijn lichaam is geworden en in de beker waarin Zijn bloed is. Er moet geknield worden voor de ouwel alsof die Jezus Zelf is. De aanbidding van Jezus is echter vrucht van de bediening van de Heilige Geest.

Christus is God uit God, Licht uit licht, Hij heeft de menselijke natuur aangenomen uit de maagd Maria. Drieëndertig jaren lang heeft Hij de toorn Gods tegen de zonde gedragen. Hij is tot in de dood van het kruis gehoorzaam geweest. Dat heeft Hij bewezen tot in het graf. Daarna is Hij opgestaan en na veertig dagen ten hemel gevaren. Daar is Hij nu. En

daar is de aanbidding op gericht. Dat mag in de stilte - ook tijdens het Heilig Avondmaal - overdacht worden, door de Heilige Geest. Dan mag in stille verwondering worden ervaren: 'Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.' Dan mogen de panden van Zijn liefde en trouw ontvangen worden. Dus zegt de Schrift: 'En daar van ons wil aanbeden zijn.'

De mis leert de karikatuur dat we brood en beker moeten aanbidden en de eer geven, die alleen God toekomt. Daarom zegt de mispriester terwijl hij de ouwel omhoog heft: 'Zie het Lam Gods.' Vervolgens gaat de gemeente op de knieën om te knielen voor dat stukje brood alsof het waarlijk God is.

Begrijpt u nu dat het slot van antwoord 80 niet beledigend bedoeld is? Het is toch om te huiveren! Door de mis wordt de Heilige en Zijn heilige inzetting naar beneden gehaald. Het gaat dus echt over wezenlijke zaken. Is er dan te veel gezegd in de laatste vier regels waar de conclusie wordt getrokken: 'En alzo is de mis in den grond anders niet dan een verloochening der enige offerande en des lijdens van Jezus Christus...?' Is dat waar of niet? Als het enige offer van Christus overgedaan moet worden, verloochenen we toch Zijn enige offer? In de roomse leer wordt de Heere Jezus - zo het mogelijk was - eigenlijk uit de hemel gehaald en in de handen van de mispriesters opnieuw geofferd. Dat is toch een belediging en miskennis?

Onomwonden hebben Caspar Olevianus en Zacharius Ursinus daarbij ook nog gezegd: Het is een vervloekte afgoderij. Iets wat een bakker maakt heeft aanbidden, dat is afgoderij. En op afgoderij - staat in Zondag 34 - rust Gods toorn en vloekvonnis. Deze praktijken en deze leer zijn een gruwel voor God.

Misschien hebt u wel gedacht: Moeten wij ons daar in onze tijd nog druk om maken? Hopelijk is het u nu duidelijker en bent u ervan doordrongen dat er niets te veel van gezegd is, als hier zo na drie argumenten een eerlijke conclusie getrokken wordt. Dit kan en mag zo niet!

v. A.

**Grotendeels ontleend aan:
'Nodig te weten, 52 preken
over de drie stukken', zondag 30,
De Banier 2012.**

De gereformeerde leer onder vuur

Het ligt nog vers in het geheugen, de kritiek van de oud-gereformeerde predikant ds. A. Kort op Comrie en ook op de prediking in onze gemeenten. Comries werken zouden doortrokken zijn van heidense filosofie. Niet lang na verschijning van het boek van ds. Kort verscheen een andere studie, veel diepgravender, over hetzelfde onderwerp.

'De geloofsleer en de prediking in de gereformeerde traditie is inhoudelijk scheefgegroeid. Dat is gebeurd onder invloed van de Griekse filosofie'. Dit is kort en goed gezegd de hoofdstelling van een dik boek van de hand van C. van Ouwendorp. Dat we aandacht aan dit boek besteden, komt omdat ook iemand als ds. G.H. Kersten en eigenlijk de gehele prediking in de Gereformeerde Gemeenten onder vuur liggen. Sterker nog, de hele theologiebeoefening zoals de oudvaders die hebben bedreven, staat onder kritiek.

Dwalingen

Volgens Ouwendorp heeft de heidense Griekse filosofie veel kwaad aangericht in de gereformeerde theologie. Vanaf de generatie na de reformatoren bloeide de theologiebeoefening, vooral aan academies waar predikanten werden opgeleid. We kunnen personen noemen als Th. Beza, H. Zanchius, en in ons land G. Voetius en J. à Marck. In confrontatie met dwalingen zochten deze theologen naar heldere onderscheidingen in de geloofsleer. Op die manier werd de dwaling ontmaskerd en de eigen positie helder overgedragen. Hiervoor werden ook verschillende bewoordingen en onderscheidingen gebruikt die afkomstig zijn uit de Griekse filosofie van bijvoorbeeld Plato en Aristoteles. We noemen dit wel de scholastieke methode. Deze methode heeft een stempel gezet op het onderwijs aan de theologische opleidingen. Zodoende raakten generaties predikanten ermee vertrouwd.

Bij de uitleg van de leer in catechese en catechismusprediking komen ook

allerlei onderscheidingen naar voren. We kunnen denken aan Gods geopenbaarde en verborgen wil, aan Gods mededeelbare en onmededeelbare eigenschappen, aan wezen en bediening van het genadeverbond en aan hebbelijkheid en dadelijkheid van het geloof.

Dat onze oudvaders deze onderscheidingen gebruikten, komt omdat ze deze *inhoudelijk* in de Bijbel terugvonden. Deze Bijbelse inhoud werd vervolgens inzichtelijk verwoord en daarvoor gebruikten ze ook - dus niet uitsluitend - filosofische begrippen.

Kwalijk

De vraag is of dit kan en mag? Enige tijd geleden beantwoordde ds. A. Kort deze vraag met een stellig 'nee'. In enkele artikelen hebben we uitgelegd waarop zijn aanval op bijvoorbeeld Comrie veel te kort door de bocht en ongefundeerd is. Inhoudelijk geeft Van Ouwendorp hetzelfde antwoord als ds. Kort. Alleen is zijn boek veel diepgravender en veel objectiever getoonzet.

Zijn fundamentele kritiek is er overigens niet minder om. Volgens Van Ouwendorp is een flink deel van de gereformeerde geloofsleer geïnfecteerd door het Griekse denken. Eigenlijk ziet hij daar bijna overal sporen van die hij ook kwalijk vindt. De auteur wijst op de leer van de uitverkiezing, de eigenschappen van God, de voorzienigheid, de verbonden, de wedergeboorte, de orde des heils, de verhouding wet en Evangelie, en het geloof.

Steeds opnieuw vindt de schrijver Grieks-filosofisch denken. Steeds weer gaat het mes in de gereformeerde leer. Misschien moeten we wel zeggen een breekijzer. Nu eens is het Comrie, dan weer de Dordtse Leerregels waar ontsparingen te vinden zijn. Steeds klinkt de oproep dat we terug moeten naar Calvijn, maar bij het onderwerp van de uitverkiezing is ook Calvijn te ver meegegaan met het filosofische denken, aldus Van Ouwendorp.

Eigen stelling

Het moet gezegd worden dat de auteur zich grondig in het onderwerp heeft verdiept. Het boek is vrucht van een lange en diepgaande studie. Voor iemand die tegelatter van beroep is geweest en naast zijn werk academische studies volgde, is dit zonder meer een prestatie. Met respect voor de hoeveelheid werk die hij heeft verzet, zou ik toch enkele opmerkingen willen maken.

Het lijkt erop dat de auteur zo door zijn eigen stelling gevangen is genomen dat hij haast overal in de gereformeerde theologie Grieks-filosofische invloed ziet. Dat betreft niet alleen bepaalde *verwoordingen*, maar in het bijzonder de *inhoud* van de leer. Hij zoekt zijn stelling middels vele, vele bladzijden te bewijzen, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit soms nogal geforceerd overkomt. Het uitgangspunt moet nu eenmaal be-
wezen worden.

De auteur wijst op de leer van de uitverkiezing, de eigenschappen van God, de voorzienigheid, de verbonden, de wedergeboorte, de orde des heils, de verhouding wet en evangelie, en het geloof.

Een moeilijke kant aan dit boek is ook dat het geschreven lijkt te zijn vanuit een persoonlijke onvrede met de bevindelijke prediking waaronder Van Ouwendorp opgroeide. Ergens aan het eind van het boek doet hij daar enkele ontboezemingen over. Kennelijk heeft hij zich bijzonder gestoten aan een uitdrukking als 'er liggen er nog onder het zegel van de verkiezing'. De auteur maakt daar een venijnige opmerking over die ik liever niet overneem. Is het boek een vrucht van een innerlijke worsteling van de schrijver? Of is het een intellectuele afrekening met zijn opvoeding?

Nog een lastig punt is dat we uit het boek vooral te weten komen waar de auteur het mee *oneens* is. Maar wat wil hij *wel*? Welke theologie heeft wel zijn hart? Hij roept steeds op om terug te keren naar Calvijn. Maar tegelijkertijd valt hij Karl Barth bij in diens kritiek op Calvijn. Welke theologie blijft over als een aantal zaken die in de gereformeerde geloofsleer fundamenteel zijn, overboord moeten of in elk geval sterk herzien?

Betrouwbaarheid

Eén zaak is in elk geval wel duidelijk en dat willen we toch noemen als een positief aandachtspunt. De auteur begeert nadruk te leggen op de betrouwbaarheid van God, Zijn Woord, Zijn beloften en de nodiging tot de zaligheid. De roeping Gods is welmenend en ernstig. Wel, hierin vallen we

hem van harte bij. En ook zoekt hij naar een theologie die dicht bij de Bijbel blijft, zonder allerlei conclusies uit conclusies te trekken. Wel, dat punt heeft ook ons hart. Maar of een boek als dit nodig was om deze punten onder de aandacht te brengen, valt te betwijfelen.

N.a.v. "Jeruzalem & Athene; Een blijvende worsteling in de theologie", C. van Ouwendorp; uitg. Eburon, Delft, 2012; ISBN 978 90 5972 499 0; 459 blz.; € 43,50.

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

Even maar...

Bidden vóór Jezus?

In Psalm 72, het testament van David, lezen we profetisch over de Middelaar, de Meerdere van Salomo: '... en men zal geduriglijk voor Hem bidden ...'(vs. 15m). Dus in dit Koningslied staat, dat de wedergeboren onderdanen van Koning Immanuël voortdurend voor Hém bidden. Hoe kan dat nu? De eeuwig Levende en altijd Biddende bidt toch sinds de Hemelvaartdag aan de rechterhand van Zijn Vader voor de Zijnen? Hoe kan hier dan nu staan dat zij voor Hém bidden? Wanneer het over het gebedsleven gaat, moeten we drie zaken goed onderscheiden. Drie zaken, die alle drie geleerd worden op de gebedsschool van de Geest van Pinksteren. Bidden tot God **dóór** Jezus. We hebben allen met God te doen en worden opgeroepen om God te bidden om Zijn genade en Geest. Dan is er aanvankelijk geen onderscheiden kennis van Jezus, van de hemelse Voorspraak in het naderen tot de genadetroon. Deze Voorbidder wordt geopenbaard aan de ziel in de nood en dood van het verloren leven. Dan krijgen we in meerdere of mindere mate licht en zicht op Hem Die voor

overtreders bidt. Dan wordt er een bidden geboren tot God door Jezus. In Zijn Naam, krachtens Zijn onderwijs en verdiensten. Dat bedoelt de Heilige Schrift met: door Hem tot God gaan. Dat bedoelt onze belijdenis NGB 26 met: 'Wij geloven dat we geen toegang hebben tot God dan alleen door de enige Middelaar en Voorspraak, Jezus Christus, de Rechtvaardige.' Dit is dus levensnoodzakelijk om te naderen tot de geduchte God. Dit naderen in een Ander is hoorbaar en merkbaar. Wat arm als dat niet het geval is...

Bidden **tót** Jezus is het tweede. Dat is het geval wanneer Stefanus in zijn stervensuur uitroept: 'Heere Jezus, ontvang mijn geest' (Hand 7: 59). Dat doen de ouderlingen ook aan het einde van de leesdienst: 'O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk.' Dan wordt de Middelaar direct aangeroepen. Dat moet dan echter wel duidelijk zijn in de expliciete aanspraak. Dan zeggen we bijvoorbeeld niet ineens: 'Gij hebt toch Uw bloed gestort', zonder dat duidelijk is dat dit alleen van de Middelaar geldt? Want de Vader heeft Zijn bloed niet gestort. Laat die verwarring tussen 'de Heere' als aanduiding van de drie-enige God en 'de Middelaar' als aanduiding van Jezus Christus toch niet voortduren. Smeek om licht bij het gemis aan de onderscheiden kennis van God en de Middelaar. Bidden tót Jezus is een Bijbelse zaak. Maar het behoort in het gebed duidelijk te blijken in de aanspraak dat dit Hém geldt. Zo is het trouwens ook met het bidden om de Heilige Geest.

Tenslotte: bidden **vóór** Jezus. Dat bedoelt David dus in Psalm 72. Ei-

genlijk is de tweede bede van het Onze Vader daarvan een duidelijk voorbeeld. Daar wordt God gevraagd of Hij voor de komst van het genaderijk van Zijn gezalfde Koning en Zijn zaak wil zorgen. Dat is bidden om de zegen voor de Middelaar, Sions Vorst en Koning. Daarmee nemen we de woorden van de Zaligmaker Zelf op de lippen: 'Verheerlijk Uw Zoon, opdat Uw Zoon U verheerlijke ...' (Joh 17:1). Dat tekent het ondoorgrondelijke en diepe mysterie van de vleeswording des Woords. De Zoon van God in het vlees bidt tot Zijn Vader, of Hij alle eer mag ontvangen. Niet voor Zichzelf, maar in die weg zal God drie-enig alleen alle eer ontvangen. Luister maar: 'Verheerlijk Uw Zoon, opdat Uw Zoon U verheerlijke.' Een uitgewerkt en uitgekleeft volk leert bidden voor de vermeerdering van Zijn Rijk en Zijn onderdanen (HC Zondag 48). Dat wordt de lust van de ware onderdanen. Dat is de schrik van de hel. Wat bewegen onze gebeden zich toch in een kleine cirkel. We hebben zo met onszelf te doen. We zijn zo op onszelf gericht. We zijn zo vol van eigen noden, eigen vragen. Maar waar is deze zalving van de Geest, Die zich richt op God en Zijn Gezalfde? Op wat Hem beloofd is, op wat strekt tot Zijn eer? Want wanneer de eer van God op de ziel wordt gebonden, wanneer Gods deugden en rechten wegen, dan wordt er verruiming ontvangen in deze Voorbidder, in Zijn verdiensten. Dan wordt er voor Hém gebeden. Want alleen in Zijn verheerlijking ligt mijn hoop.

v. A.

Bij de Bron in Alkmaar geopend

Groots en felgekleurd rijst het AFAS Stadion op aan de rand van Alkmaar. Het is de blikvanger voor wie de stad vanuit het zuiden nadert. 'Alkmaar is er vol van dat haar voetbalclub de beker heeft gewonnen', zei ds. A. Schreuder tijdens de opening van het nieuwe evangelisatiegebouw. 'Wij zijn hier nu in dit kleine gebouwtje. Maar we hebben Gods Woord meegebracht naar deze wijk, en dat zal meer kracht doen dan de grootste voetbaloverwinning'.

Op 7 april had de eerste dienst in de wijk De Hoef plaats. Inmiddels komen ook enkele buurtbewoners naar de samenkomsten.

Het gebouw aan de Willem Buytewechstraat in het westen van Alkmaar werd op zaterdag 11 mei officieel geopend. Mevrouw D. Toornend-Aangeenbrug, die al 39 jaar kosteres op de evangelisatiepost is, onthulde de steen naast de ingang. Daarop staat het logo en daaronder: "Bij de Bron - Het open huis voor de wijk!"

Coördinator C.J. van der Beek opende de samenkomst in de zaal en richtte woorden van dank tot degenen die aan de verbouwing meewerkten. Kerk en inloophuis zijn nu onder één dak bijeengebracht.

Ds. Schreuder, voorzitter van het deputaatschap voor de evangelisatie, wees erop dat de opening in de periode tussen Hemelvaartsdag en

Pinksteren plaatshad. 'De Heere Jezus kondigt in Handelingen 1 de uitstorting van de Heilige Geest aan, maar de discipelen begrijpen het niet. Ieder mens is onvatbaar voor Gods Woord. De Heere bouwt Zijn Kerk en schakelt daarbij mensen in van wie je, als je hen op hun kwaliteiten beoordeelt, zou zeggen: Moeten dié dat gaan doen? Ze moeten nog zoveel leren, maar de Heere gaat hen aangorden. Ze zullen de kracht van Zijn Geest persoonlijk ervaren, en dan zullen ze uitgaan'.

Wij moeten wegen zoeken om het Woord bij de mensen te krijgen, maar uiteindelijk zorgt de Heere Zelf voor de vrucht'.

We brengen het levende, eeuwigblijvende Woord van God mee naar deze wijk, zei ds. Schreuder. 'Wat een wonder als het kracht gaat doen in harten. Wij moeten wegen zoeken om het Woord bij de mensen te krijgen, maar uiteindelijk zorgt de Heere Zelf voor de vrucht'.

De troost van hemelvaart

De predikant wees op het troostrijke van Christus' hemelvaart: 'Hij nam

geen afscheid, maar voer al sprekend op. Er kwam een wolk tussen de kerk op aarde en de Heere in de hemel; geen muur! Hij regeert door Zijn Geest en Woord en Hij bestuurt al het werk dat op aarde gebeurt tot verheerlijking van Zijn grote Naam'.

De twee engelen die tot de achtergebleven discipelen werden gezonden, spraken hen aan als Galilese mannen. 'Ze herinnerden hen aan hun afkomst: vissers, en ze zijn eenvoudige mensen gebleven. Wat een wonder dat God hen wil inschakelen om anderen bij het Woord te brengen', zei ds. Schreuder.

'Op welke wijze we ook bij het evangelisatiewerk betrokken zijn, je kunt het gevoel hebben: Waar doen we het eigenlijk voor? Als er één terrein is waar je leert dat je geen mensen kunt bekeren, is het wel het evangelisatiewerk. Mogen we die onmacht maar vaak doorleven.

Een zendingsarbeider in Guinee werd erdoor getroffen hoe lang een slang nog bleef kronkelen nadat hij de kop ervan had vermorzeld. Zo is de vorst der duisternis erop uit om het werk te verstoren. Maar de Koning van de Kerk regeert. Hij gaat door met Zijn werk door mensen in te schakelen die niets kunnen. Mogen ook hier in Alkmaar mensen gaan vragen naar de levende God'.

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Kerk en inloophuis in Alkmaar nu onder één dak.

Kosteres D. Toornend-Aangeenbrug onthulde de plaquette met de naam Bij de Bron.

Niet door kracht...

Op Hemelvaartsdag jl. werd de eerste dienst gehouden in het nieuwe kerkgebouw van de gemeente van Scherpenzeel. Dinsdag 28 mei is het geheel officieel in gebruik genomen tijdens een dienst, waarin de plaatselijke predikant, ds. A. Verschuure, het Woord Gods bediende.

Sinds 9 januari 2008 is hij aan deze gemeente verbonden. Dus hij heeft met het gehele bouwproces intens meegeleefd. In het kader hiervan zijn er overdenkingen van hem verschenen. Dit om de financiële last van deze nieuwbouw mede te dragen. Onder de titel 'Een melaatse gereinigd' zijn deze preken uitgekomen. Markus 1:38-45 staat afgedrukt op de eerste bladzijde. In zijn 'Woord vooraf' merkt onze broeder op: 'enige jaren geleden hebben we een prekenbundel uitgegeven, waarvan de opbrengst was voor de verbouw van het kerkgebouw in Krabbendijke, de eerste gemeente die we mochten dienen. Thans nog steeds verkerend in onze tweede gemeente, Scherpenzeel, mogen we weer een prekenboek uitgeven. In deze gemeente zijn we al enige tijd bezig met de bouw van een nieuwe kerk. De bouw ervan bereikt over enkele weken haar voltooiing. Daarom willen we de opbrengst van dit boek bestemmen voor de nieuwgebouwde kerk van Scherpenzeel'. Zijn overdenkingen blijken in de zomer van 2012 uitgesproken te zijn. Ze zijn helemaal in de stijl van onze Veluwe broeder: direct en aansprekend voor jongeren en ouderen, geschikt om persoonlijk te lezen. Maar ze kunnen natuurlijk ook gebruikt worden voor de leesdiensten. In de reiniging van de melaatse schittert de profetische, priesterlijke en koninklijke bediening van Christus. Op eenvoudige wijze worden de lijnen vanuit deze geschiedenis naar het genadeleven getrokken. Aan het einde van het voorwoord op bladzijde 11 en 12 wordt nog herinnerd aan 'het Schriftwoord dat in ons ambtelijke leven meer dan eens van grote betekenis is geweest en waar we over gesproken hebben tijdens de eerste dienst als student, alsook tijdens de intrededienst in onze eerste gemeente: 'Niet door kracht, noch door geweld, maar door

Mijn Geest zal het geschieden, zegt de HEERE der heischaren' (Zach. 4: 6b). Alleen daarom is er de hoop en het uitzien dat er zegen op deze uitgave mag rusten'. Passend om ook na Pinksteren 2013 hierop te wijzen. Bij alles wat verandert - ook wat betreft het kerkgebouw - moet het van déze (DL 3/4, 12) gans bovennatuurlijke, zeer krachtige en tegelijk zeer zoete, wonderlijke, verborgen en onuitsprekelijke genadewerkingen van de Geest van Immanuël komen. Anders blijven er alleen maar zeer dorre doodsbeenderen over, ook al zijn ze naar de profetie van Ezechiël zeer veel. Dit 'menskind' moest ook preken op het kerkhof: tot de doodsbeenderen en...tot de Geest. Van ds. Verschuure moge in de nieuwe kerk gelden: 'En ik profeteerde gelijk als Hij mij bevolen had...' Opdat ook in de vallei van Scherpenzeel zal blijken: 'en gij zult weten, dat Ik de HEERE dit gesproken en gedaan heb, spreekt de HEERE'. Het dienstwerk

Interieur nieuwe kerkgebouw Gereformeerde Gemeente Scherpenzeel.

van onze broeder - prekend en schrijvend - moge ook door deze pennenvrucht zegenrijk zijn. Zullen we door de aanschaf van deze keurig uitgegeven prekenbundel proberen een steentje bij te dragen?

v. A.

N.a.v. ds. A. Verschuure, 'Een melaatse gereinigd', vier overdenkingen, Den Hertog - Houten, ISBN 978 331 2537 9, 109 blz, € 12,90.

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEDANKT

Voor Rijssen-West:
ds. C. van Krimpen te Yerseke;
Voor Sioux-Center (USA) en voor
Rock Valley (USA): ds. J.M.D. de Heer te
Middelburg-Centrum.

■ Geref. GEMEENTE DOETINCHEM 125 JAAR

Op 5 juni is het 125 jaar geleden dat onze gemeente als Oud Gereformeerde Gemeente werd geïnstitueerd. Hieraan zal in een herdenkingsdienst **op vrijdag 7 juni** aandacht worden besteed. Deze dienst begint om 19.00 uur en wordt gehouden in ons kerkgebouw, Bezelhorstweg 54. In deze dienst zal voorgaan ds. A.P. Baaijens.

Wij nodigen u van harte uit om deze herdenkingsdienst bij te wonen.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Doetinchem

■ DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op **zaterdag 1 juni** hoopt ds. A.J. de Waard voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Dordrecht, Mauritsweg 286. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ VERSLAG AFSCHEIDSDIENST DS. J. VAN RIJSWIJK TE 'S-GRAVENZANDE

Ds. J. van Rijswijk koos als tekst voor zijn afscheid in de dienst op 5 mei 2013 Hebr.

8:13: "Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid".

Het thema van de preek was: "De onveranderlijkheid van Jezus Christus".

Hij verdeelde zijn preek in drie punten n.l.

1. Zijn onveranderlijkheid in het verleden,
2. Zijn onveranderlijkheid in het heden,
3. Zijn onveranderlijkheid tot in eeuwigheid.

1. *Christus' onveranderlijkheid in het verleden*

Paulus begint in Hebreeën 13 met vermaningen en onderwijzingen. Er is gevaar dat de christenen worden meegetrokken naar het Judaïsme. In vers 8 zegt Paulus dat Jezus Christus gisteren Dezelfde is. Dat ziet op het verleden, het Oude Testament. Toen zijn de heiligen in Christus alleen zalig geworden, door het geloof, geschonken in de wedergeboorte.

Dat heb ik u ook gepreikt, gemeente. Uw voorganger is maar een aarden vat. Kijk niet op hem, maar op Christus alleen. Alles van de mens is ten enenmale te kort om voor God te bestaan. Alleen de gerechtigheid van Christus redt van de dood. Wat heeft deze prediking uitgewerkt gemeente, zo was de vraag? Het zal een reuke des levens of ten dode zijn.

2. *Zijn onveranderlijkheid in het heden*

Ook nu gaat de Heere nog door met Zijn kerkvergaderend werk. De dominee begon met de kinderen en de jeugd aan te spreken en ze op te wekken om de Heere vroeg te zoeken, want die zullen Hem vinden. Dit geldt ook voor de ouderen, ja de oudste en de koudste. Voor de Heere zijn er geen hopeloze gevallen. Ik heb moeten leren dat ik geen mensen kan bekeeren, maar Hij kan het wel. Ik heb u vloek en zegen gepreikt en uw dodelijke dag niet begeerd. Bekeert u toch gemeente, anders is het voor eeuwig verloren. "Zo gij Zijn stem dan heden hoort, gelooft Zijn heil- en troostrijk woord, verhardt u niet, maar laat u leiden".

Het is voor Gods kinderen tot troost dat Christus de Getrouwe is en blijft, ondanks hun ontrouw. Wat een wonder dat Hij naar u omzag, op Zijn tijd u alles ontviel en Hij Zich openbaarde. Meegenomen als buit met Zijn Hemelvaart en daar leeft om voor Zijn Kerk te bidden. Hij is u daar ten goede. De Kerk dwaalt zo vaak als een verloren schaap in het rond, dat onbedacht zijn Herder heeft verloren. Maar dan zegt Hij: "Want Ik, de HEERE, worde niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd."

3. *Zijn onveranderlijkheid tot in eeuwigheid*

Hier gaat het over de toekomst. Christus

Onbekende Psalmen

Hebt u, heb jij Psalm 129 weleens gezongen? In de kerk of daarbuiten? Ik vrees dat dit heel zelden het geval zal zijn geweest.... Vandaar de poging om deze gedeelten van de geïnspireerde Heilige Schrift onder de aandacht te brengen. Een streven dat onze steun verdient. Het gaat toch om de héle Schrift? Om het gehele zangboek van Gods Geest in de praktijk? Over het werkelijke gezag van de Schrift gesproken...

Niet alleen Psalm 120, waarvoor we in De Saambinder van 16 mei jl. de aandacht hebben gevraagd, maar ook Psalm 129 heeft als opschrift: 'een lied Hamaäloth'. Een pelgrimslied dus, een psalm die gezongen werd door het volk bij de optocht naar de tempel. Om onderweg te zingen. Doet u dat weleens?

Volgens Matthew Henry heeft deze psalm betrekking op 'de openbare belangen van Gods Israël.' Isaäc da Costa, een christen uit de joden, heeft van deze psalm gezegd dat dit 'de nationale psalm van Israël' is. In zijn Bijbellezingen tekent hij bij deze psalm aan dat er geen treuriger natie is dan de Joden en geen treuriger historie dan de hunne. Maar dat het begin dezer historie toch genade was en haar einde toch heerlijkheid zal zijn. Dit is een geloofsgetuigenis van één uit de beminden om der vaderen wil.

Uit deze psalm blijkt dat de verdrukkingen van Israël of van Gods ge-

meente uit jood en heiden menigerlei zijn. Maar God helpt hen uit die alle, en hun vijanden zullen vergaan. Zo lezen we in het opschrift erboven van onze kanttekenaren.

Deze psalm is ook een lijdenspsalm. De profetische uitroep in het derde vers: 'Ploegers hebben op Mijn rug geploegd, zij hebben hun voren lang getogen' is in Immanuël vervuld. Gods vijanden zullen echter beschaamd en achterwaarts gedreven worden; allen die Sion haten (vs. 5) zullen vergaan. Zij zullen worden als gras op de daken, dat verdort eer men het uittrekt (vs. 6). Dat Sion hoop hebbe...!

Deze psalm eindigt met een zegenwens voor degenen die uit de grote verdrukking komen: 'Wij zegenen ulieden in de Naam des HEEREN.' De verbondsnaam die de verkoren Kerk van verleden, heden en toekomst verbindt. De verbondszegen tot in duizend geslachten.

Wat is toch de reden dat deze psalm zo weinig gezongen wordt? De melodie of...de inhoud? Ook deze psalm zou toch niet langer onbekend mogen blijven. Het mag toch niet zo zijn, dat deze psalm - zelfs in de lijdensweken - (bijna) nooit aangekondigd wordt op het psalmbord in de kerk?

Zie ook het Reformatorisch Dagblad van gisteren, pagina 2-3 "Kerk en godsdienst".

v. A.

is tot in der eeuwigheid Dezelfde. Straks een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarvan Hij Koning zal zijn. Dat is een rijke troost voor Gods Kerk. Dan mogen ze zoals Rutherford het zegt: "Het Lam eren". Eeuwig zonder zonden Hem loven en prijzen. Kinderen des Heeren Hij verlangt naar Zijn bruid, het jaar van de vrijlating is aanstaande. Dan zullen treuring en zuchting wegvlieden en eeuwige blijdschap zal op uw hoofd zijn. Jezus Christus is een dierbare naam. Is Hij alleen een naam voor u, gemeente? Dat is erg, want wie de Heere Jezus niet liefheeft zij een vervloeking. Of heeft de Heilige Geest Hem u verklaard en geopenbaard? Dan is al wat aan Hem is u gans begeerlijk. Wat een wonder. Drieëngig God U zij al de eer. Maranatha!

Na de dienst richt de dominee zich in een persoonlijk woord tot de kerkenraad en gemeente. Hij bedankt voor het meeleven en de steun aan hem en zijn gezin gegeven. Gemeente, de onderherder vertrekt, maar de Opperherder blijft. Kom trouw naar Gods huis en blijf bij de Schriftuurlijk-bevindelijke prediking. Sta biddend om de ambtsdragers heen. Ook bedankt hij zijn vrouw en kinderen voor alles wat ze voor hem geweest zijn. Namens de classis Gouda wordt de dominee toegesproken door ds. G. Hoogerland. Hij bedankt hem voor het werk in de classis en wenst hem toe dat hij maar laag aan de grond mag blijven, want wij hebben een hoogmoedig bestaan. Preek ook in Aalburg de enige Naam tot za-

ligheid, dan krijg je opening. Hij wenst mevr. Van Rijswijk en de kinderen de nabijheid des Heeren toe bij al de veranderingen.

Tenslotte voert ouderling A.C. de Jong het woord namens kerkenraad en gemeente. Hij refereert aan de intredetekst Romeinen 1:16: "Want ik schaam mij het Evangelie van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek". Dat hebt u onder ons gepreikt en heeft de Heere willen zegenen. De

dominee wordt bedankt voor alles wat hij gedaan heeft en betreft daar ook zijn vrouw en kinderen bij. U gaat ons verlaten en wordt naar Aalburg geroepen, maar "Gij evenwel, Gij blijft Dezelfd' o Heer!"

Tenslotte laat ouderling De Jong de dominee toezingen Ps. 128:1 en 3, waarna hij voor de laatste keer de zegen op de gemeente legt.

Kerkenraad Geref. Gemeente
's-Gravenzande

tiemarkt, te organiseren door de jeugdverenigingen van de Geref. Gemeente te Nijkerk, in en om het kerkgebouw, Bagijnenstraat 3, op **zaterdag 8 juni**, van 10.30-16.00 uur.

■ ZANGAVONDEN

Genemuiden

Zangavond op **vrijdag 31 mei**, aanvang: 19.30 uur, in de Jachin en Boazkerk te Genemuiden, m.m.v. het Noordermannenkoor uit Rijssen, het gemengd koor Met hart en stem uit Emmeloord, het gemengd koor Jeduthun en het mannenkoor Harpe Davids uit Genemuiden. Opening door ds. C. Hogchem, sluiting door evangelist S. de Visser. Collecte voor de evangelisatiepost in Leeuwarden.

Sliedrecht

Zangavond op **vrijdag 7 juni**, aanvang: 19.30 uur, in de Boazkerk te Sliedrecht, Rondo 325, m.m.v. het gemengd koor Vox Humana en het jeugdkoor 'Hosanna' uit Dordrecht. Orgel: Tinus Korevaar en Benno van Luttkhuizen. Algehele leiding ds. A.T. Huijser. Collecte t.b.v. bouwfonds Gereformeerde Gemeente Sliedrecht.

■ VOGG-EXCURSIE TE WAARDER

Op **zaterdag 8 juni** is de afd. centrum/noordwest van de VOGG te gast in de Gereformeerde Kerk te Waarder, Dorp 24. Gastdocent is Gerrit Christiaan de Gier. Het thema voor deze middag is: "1 klavier, wat kun je daar nu mee?" Aanvang 14.00 uur.

Iedereen is van harte welkom als luisteraar of speler.

Wil je spelen, geef je dan op bij Frans Kuijt voggfk@gmail.com

BERICHTEN

■ JEUGDBOND – JEUGDWERKDAG 2013 'IN BEWEGING'

Jeugdwerk is in beweging! Bij alles wat in beweging is, blijft God en Zijn Woord hetzelfde. Dat willen we uitstralen naar de jongeren. Voor de tweede keer organiseert de Jeugdbond een Jeugdwerkdag. Een dag met interessante en leerzame workshops, praktische toerusting, nieuwe inspiratie en motivatie. Kom in beweging voor jongeren en meld je aan voor de jeugdwerkdag via www.jbbg.nl/inbeweging. Kijk op de website voor meer informatie.

Datum: **vrijdag 7 juni**

Locatie: Wartburg College, locatie Guido de Brès, Smeetslandseweg 127, Rotterdam. Voor wie: jeugdwerkers, ambtsdragers en vrijwilligers

Programma:

16.30-21.45 u.: Vrijwilligersplaza

17.00-19.00 u.: Eetbuffetten

17.15-17.45 u.: Workshopronde 1

18.30-19.00 u.: Workshopronde 2

19.30 u.: Centraal gedeelte

20.15 u.: Videopresentatie 'Hoe houden we jongeren erbij?' - aansluitend in gesprek met o.a. dr. W. Fieret

21.00-21.30 u.: Workshopronde 3

21.45 u.: Afronding met aansluitend een hapje en drankje.

■ FIETSTOCHT GENEMUIDEN E.O.

Fietstocht (ongeveer 25 km) in de omgeving van Genemuiden op **zaterdag 1 juni**. Onderweg zijn er stops waar u eten en drinken kunt kopen. De opbrengst is voor het Lentera Papua project van de ZGG. Inschrijftijd: tussen 10.30 en 11.30 uur. Startplaats: Jachin en Boazkerk te

Genemuiden, Taghof 3. Deelnamekosten: gezin € 15,-, volwassenen € 3,50, kinderen € 2,50.

■ VERKOPING TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

Verkoping/rommelmarkt, te organiseren door de gezamenlijke verenigingen van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giesendam, op **zaterdag 8 juni**, van 8.30-14.30 uur, in het Hervormd Centrum, Talmastraat 9, aldaar. De opbrengst is voor kerk en evangelisatie.

■ ACTIVITEITENDAG TE NIJKERK

Open-kerkdag in combinatie met een ac-

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 2 JUNI 2013

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Alblasterdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Alphen a/d Rijn 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Amsterdam-Noord 16.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Apeldoorn 10.00 en 15.00 uur stud. S.W. Janse; Arnhem 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beek-

bergen 10.00 uur stud. C. van Ruitenburg en 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Berkenwoude 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Bodegraven 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld en 16.30 uur ds. H. Paul; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 16.00 uur (openb. bel.) ds. G.W.S. Mulder; Deventer 17.30 uur

stud. S.W. Janse; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Drachten 9.30 en 19.00 uur stud. P.D. den Haan; Ede (Petra-kerk, Lunterseweg 25) 12.15 (H.D.) en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 15.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. W. Silfhout; Groningen 15.30 uur ds. R. Kattenberg; Haamstede 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M. Joosse; Herkingen 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Hoofddorp 19.00 uur ds. G. Clements; Houten 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 15.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.30 uur stud. H.A. van Zetten; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 16.30 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 10.00 en 18.00 uur stud. J. van Laar; Lelystad 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Melissant 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 11.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 19.00 uur ds. W. Visscher; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuwe-Tonge 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 18.30 uur ds. A. Schot; Nisse 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oostkapelle 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Oude-Tonge 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Poederrijen 15.30 uur stud. P.G. Heijkamp; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Puttershoek 10.00 uur ds. C. Harinck; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Noord

9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur stud. H.A. van Zetten; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 19.00 uur ds. L. Terlouw; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. M. Joosse; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 16.30 uur ds. J. Driessen; Sliedrecht 9.30 uur ds. A.T. Huijser en 18.00 uur ds. B. van der Heiden; Soest 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. W. Visscher; Spijkenisse 14.30 uur ds. H. Hofman; Sprang-Capelle 18.30 uur ds. A.T. Huijser; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. J. Schipper; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Veen 18.00 uur (openb.bel.) ds. M. Karens; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 19.00 uur (openb.bel.) ds. P. Mulder; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 uur ds. A.A. Brugge en 18.30 uur ds. B. Labee; Werkendam 10.00 uur (H.D.) ds. M. Karens en 18.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Westkapelle 9.30 uur ds. G.J.N. Moens en 14.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wierden 15.00 uur ds. D. de Wit; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 4 JUNI 2013

Aalst 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Boskoop 19.30 uur ds. G. Mouw; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur stud. S.W. Janse; Drachten 19.30 uur ds. J. van Belzen; Katwijk aan Zee 19.45 uur (H.D.) ds. A.A. Brugge; Nijkerk 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Nisse 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oude-Tonge 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. C.J. Meeuse; Scherpenzeel 19.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 19.30 uur ds. M. Mondria; Spijkenisse 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Tholen 19.30 uur ds. M. Joosse.

■ WOENSDAG 5 JUNI 2013

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. W. Harinck; Beekbergen 19.30 uur ds. M. Karens; Den Helder 19.30 uur ds. K. Boeder; Ede (Petra-kerk, Lunterseweg 25) 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Herkingen 19.30 uur ds. J. van Belzen; Hilversum 19.45 uur ds. G.W.S. Mulder; Hoofddorp 19.45 uur ds. G. van Ma-

nen; Hoogeveen 19.30 uur ds. E. Bakker; Krimpen a/d IJssel 13.15 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder; Kruijningen 19.30 uur ds. G. Beens; Meeuwen 19.30 uur stud. H.A. van Zetten; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Nieuwdorp 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. A. Vermeij; Opperdoes 19.30 uur ds. W. Silfhout; Oudemirdum 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Poederrijen 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Scherpenzeel 13.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Vlaardingen 19.30 uur ds. S. Maljaars; Waarde 19.30 uur ds. P. Melis; Zwijndrecht 19.30 uur ds. C. Hogchem; Zwolle 19.30 uur ds. W. Visscher.

■ DONDERDAG 6 JUNI 2013

Berkenwoude 19.30 uur ds. L. Blok; Delft 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Goudswaard 19.30 uur ds. W.J. Karels; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. L. Terlouw; Houten 19.45 uur ds. J.S. van der Net; Leerdam 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Melissant 19.30 uur ds. G. Pater; Mijdrecht 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Ouddorp 19.30 uur ds. P. Melis; Puttershoek 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Ridderkerk 19.30 uur ds. M. Mondria; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Verschuure; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Veen 19.30 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; Waardenburg 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Wageningen 19.30 uur ds. A. Schot; Westzaan 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw.

■ VRIJDAG 7 JUNI 2013

Doetinchem 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Krimpen a/d IJssel 13.30 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder; Naaldwijk 15.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Rijswijk; Nieuwdorp 14.45 uur (huw.bev.) ds. G.J.N. Moens; Opheusden 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw; Yerseke 14.45 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 2 JUNI 2013

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Centrum kennis genomen van het overlijden van zijn oud-diaken:

Krijn de Kluiver

in de leeftijd van 92 jaar.

Van januari 1955 tot en met december 1956 heeft hij de gemeente met de hem geschonken gaven, in alle getrouwheid mogen dienen.

De Heere gedenke zijn kinderen, kleinkinderen en de verdere familie in dit grote verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, M. Bal, preses
W.J. Schot, scriba

Rotterdam, 19 mei 2013

En ik hoorde een stem uit den hemel, die tot mij zeide: Schrijf, zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen.

Openbaring 14 vers 13

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Terneuzen heeft met ontroering kennis genomen van het onverwachte overlijden van

Jan van de Wege

in de gezegende leeftijd van ruim 85 jaar.

Hij heeft de gemeente vele jaren met de liefde van zijn hart en met de gaven die de Heere hem gegeven heeft, mogen dienen als organist, diaken en ouderling. Wanneer hij nu zijn wens verkregen heeft, bidden wij mevrouw Van de Wege, samen met de kinderen, klein- en achterkleinkinderen, de vertroostende nabijheid van de Heere toe. De Heere heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, ds. R.A.M. Visser, preses
M. Simons, scriba

Terneuzen, 21 mei 2013

Waardenburg, Te huur mooi 2-pers. huisje. Vrij: wk 27-28-29-30-31-32-33-35-36. Tel. 0653933283

Te huur in Zeist nabij station Drieb/Zeist. Gemeubil. woning. Voor 1 of 2 pers. Info:0343-750911.

Te huur 2 kamers (kost en inwoning) te Ederveen. Vlakbij station De Klomp. Tel. 0318-574247

Te huur in voor- en naseizoen + week 30 voor echtp (ren) ons luxe **chalet** op nieuwe locatie van Schoolzicht te Aagtekerke. Geheel vrij met eigen park. plaats www.onsduinpannetje.nl Tel. 06-27379030

Te koop mooi chalet op rustige camping in Uddel. 55 m2 v.a.g.v. Tel. 0318-301863 / 06-13433284

VAKANTIEHUISOPURK.nl
Landelijk gelegen nieuw vakantieverblijf te huur, max. 4 pers. Tel. 0527-687874

Vakantie, welkom op Grevelande. Op loopafstand van **kerk**. Geniet van rust en ruimte, op onze boerenlandcamping. Vlakbij Grevelingenmeer en kerk. 20 km van **Noordzee** en Zeeland. luxe sanitair en **kruidentuin**. gemeenschapsruimte. www.grevelande.nl / 0187-669317 Fam. Lies en Beijke v.d. Velde

In **Kamperland** staat voor u een 7-persoons bungalow te huur! De bungalow is van alle gemakken voorzien en u zit dicht bij het strand en Veerse Meer. Rondom het huisje is er veel ruimte en privacy! We hebben nog enkele weken in de zomervakantie vrij; **29, 30, 32, 35** Wilt u buitenom de vakantie op vakantie? Dan kan dat! Voor meer info of foto's kunt u contact opnemen met 0118-584385

BAKKEVEEN (bij Drachten) - OMMEN- HARDENBERG - AMELAND - TERSCHELLING wat nog vrij is: last-minute v.a. € 125 p.w. Schoolvak v.a € 200 p.w. kijk op www.vdsluisvakanties.nl of bel 0512-516096

Bij Zwolle vak. won. te huur 4 pers. + kindl. of 50+. Mooi om te fietsen, met wasm. Heel rustig, nog enkele weken vrij. tel. 0614252965

Te huur in Kruieningen. Ruime hoekwoning met garage. Tel: 0113-383200 / 06-23586856

Te huur: Grote woning in buitengebied tegen de Hellendoornseberg. Met grote tuin, trampoline, zwembad. Vrij in de weken 29 t/m 32 en vanaf week 34. Geschikt voor grote gezinnen. Info: tel. nr. 0548-595040

Th in Zuna 6/7 en 8 pers. bungalows v.a.g.v met veel rust, ruimte en speelgelegenheid. juni € 169,- excl. hoogseizoen nog enkele vrij nu met 20% korting. Bel voor info 0548-512790 of kijk op www.vakantieoordholsappel.nl

OMMEN – comfort. vak. woning 4-6 pers. in bosrijke omgeving info: www.boomblauwtje.nl

T.h. in **ZEELAND**, ruime, sfeervolle vakantiewoning. www.boerderijvakantiezeeland.nl Tel: 0113-302209

Vakantie Oostenrijk: Te huur: luxe Chalet en Appartementen 2-9 pers., in omg. Saalbach-Hinterglemm / Zell am See, Kerkdiensten tijdens zomervakantie. Info: 0180-322181 / 06-51166845

GARDEREN EN PUTTEN. Te huur, op rustige parken, vakantiewoningen t/m 14 pers. lnl.c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

Doe mee
op landgoed Keukenhof Lisse
15 juni 2013

'Doe mee' is een gezellige ontmoetingsdag voor de hele familie

D.V. zaterdag
15 juni
2013

- Diverse koren en musici.
- Veel samenzang!
- Leuke activiteiten voor kinderen en jongeren
- Bezichtig het kasteel en de tuinen
- Oud-Hollandse ambachten
- Klederdrachten enz...

Hartelijk welkom!

Meer informatie...
en kaartverkoop, kijk op:
www.doe-mee.com

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?

Voor €495,- all-in per week staat uw stacaravan in Oostenrijk klaar. Nederlandstalige kerkdiensten en recreatieactiviteiten voor jong en oud. Meer info bel 055 3030083 of www.es-vakanties.nl

Luxe fotokaarten voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen vereniging en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

Kleine **boerencamping** in de ijsselvallei te Nijbroek
Familie Mekelenkamp
www.destriepe.nl
Tel: 0571291624

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging
Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn
Dag en nacht bereikbaar, in elke regio
(0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begrafenissen

www.Banfields.nl
For all things English

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur
Wij verzorgen alleen begrafenissen

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar
WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Oude Wijn

Boeken met inhoud van blijvende waarde

Beukelman Vervolgstoffen	€ 44,50
Smytegelt De weg der heiligmaking	€ 22,50
A. Comrie Leerredenen	€ 35,-
Met de hand gebonden:	
P. v.d. Hagen Verzameling 72 preken	€ 78,-
Joh. Teellinck Vruchtbaar makende Wijnstok	€ 58,-

Uitgeverij De Oude Wijn

e-mail: info@deoudewijn.nl
Tel. 033 286 5548
www.deoudewijn.nl
www.theologieportaal.nl
Nieuwe druk, niet hertaald

PASSIO
psychosociale hulpverlening & gezinsbegeleiding

Volwassenen
Jongeren
Gezin

Veenendaal & Zierikzee
Beschikbaar voor u ook buiten kantoor tijden:
06 407 085 78 - www.praktijk-passio.nl

BED & BREAKFAST "ALBLASSERWAARD".
Kom genieten van de Alblasserwaard en de randsteden
En boek een B&B in Sliedrecht.
Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

Orgelbouw Advies Commissie
een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

VOGG
Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

2013 herdenkingsjaar
450 jaar Heidelbergsche Catechismus

Troost in leven en sterven
Blijvend onderwijs en wereldwijd verspreid

Ook in China beschikbaar!
Stichting China steunde zowel de vertaling als de publicatie.

Steunt u de verdere verspreiding van dit kostbare werk?

U kunt hieraan bijdragen door een gift te storten op:

giro 320 666
t.n.v. Stichting China
China

Stichting China
Veenendaal

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

GEEF

voor Christelijk (vervolg) onderwijs in China

Helpt u mee om te voorzien in de grote behoefte aan christelijk onderwijs? Dit kan mede dankzij uw hulp. Bel voor info en/of voorlichting: 06-200 13 173

Stort uw gift op: 3473.76.029
t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

 HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China
WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

Psychologiepraktijk Van Pelt

Behandeling van volwassenen met psychische problemen

Rozenhof 33-303 • 3311 JT Dordrecht
T 078-2000250 • E info@praktijkvanpelt.nl
www.praktijkvanpelt.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoerisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

 HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

(Bij) lessen Engels
voor scholieren en volwassenen.
Al uw **vertaalwerk** (Eng. - Ned.
en Ned. - Eng., privé en zakelijk)
Huiswerkbegeleiding
(ook voor andere vakken)
TAALBUREAU ENGLISH
MOLENAAR
HUISWERKBEGELEIDING
Werkendam, 06-13482103
info@taalbureauenglish.nl

www.vakantie-elspeet.nl

De **gezelligheid** van de camping, de **privacy** van een landhuis, de **luxe** van thuis, Bergzicht, 8 pers.
www.zalmenhuis.nl, 06-51781723

Reformatoerische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwend, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste **hulp** aan **kinderen, jongeren** en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

ORGEL OF PIANO KOPEN?

Joh.deHeer

méer dan muziek, sinds 1898.

Leeghwaterstraat 46/47 Sliedrecht
facebook.com/johdeheer • www.johdeheer.nl

De koning leve!

De koning leve! (door ds. C.J. Meeuse)

Deze brochure bevat een tijdprek naar aanleiding van de inhuldiging van Willem-Alexander als Koning der Nederlanden op 30 april 2013.

Ds. Meeuse bepaalt de lezer bij 'De beste wensen voor onze koning', en wel voor het tijdelijke leven, het geestelijke leven en het eeuwige leven.

Achterin deze brochure vindt u tevens het Koningslied van de auteur.

ds. C.J. Meeuse

€ 2,50

Gratis brochure bij bestelling vanaf € 10,-

Lectori Salutem

Genoemde prijzen zijn excl. verzendkosten.

Meer uitgaven op onze website en bij de boekhandel.

www.ripepublishing.com - Tel. 0113 - 613 740 / 0341 - 251 351

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

0182 - 35 15 20
 voor de Krimpenerwaard
 Gouda & omstreken

Speksnijder Begrafenisverzorging
www.speksnijderbegrafenisverzorging.nl

Begrafenisonderneming H. de Jongh
De Jongh P.H. van der Leer
 D.D.E. Melieste

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen.

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611154
waardenburg	0418 - 652039
Werkendam	0183 - 701017
Papendrecht	078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Voor een zorgzame begeleiding

A. Koster
 Begrafenisonderneming
 Barneveld,
 Scherpenzeel e.o.,
 A. Koster
 Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
 3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
 033 277 0555

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
 Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
 T. den Hollander
 Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Agathos

- Nette **hulp** bij het **huishouden** voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met **autisme**?
- Weer een **gezellige gezinsmaaltijd**?
- Hulp bij het **douchen** voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- **Mantelzorg**ondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

O.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie
 faalangst · fobie · gedragsproblemen
 identiteitsproblemen · lichamelijke
 spanningsklachten · negatief zelfbeeld
 onzekerheid · opvoedingsproblemen
 paniek · piekeren · PDD-NOS
 relatieproblemen · slaapproblemen
 somberheid · spanning · stress
 syndroom van Asperger

Informatie en aanmelding via:
 T 0180 - 42 69 55
 E info@psychbrouwer.nl
 I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in: Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Begrafenisverzorging
I. Janssen

Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 33 09 36
 06. 53 23 73 20

Dienstverlening in geheel Zeeland

www.begrafenisverzorging-janssen.nl
 Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle

Wij verzorgen geen crematies

ZGG zoekt zendingswerkers

Albanië

- begeleider jeugd- en vrouwenwerk
- evangelist Tepelenë

Guinee

- evangelist Boké

Kijk voor meer informatie op
www.zgg.nl/vacatures of bel 0348 - 489 950.
 Reacties ontvangen we graag voor 7 juni 2013.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN